

Г Л А С Н И К

А Д В О К А Т С К Е К О М О Р Е В О Ј В О Д И Н Е

Ч А С О П И С З А П Р А В Н У Т Е О Р И Ј У И П Р А К С У

Година LXXXIX

Нови Сад, март–април 2017.

Књига 77

Број 3–4.

Ч Л А Н Ц И

UDC 343.3/7(497.11)

Ivan D. Milić, asistent
Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu

PRAVNE POSLEDICE PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA *

SAŽETAK: Aktuelnim Zakonom o prekršajima ne predviđa se mogućnost nastupanja pravnih posledica *prekršajnog kažnjavanja*. S druge strane, pojedinim zakonima i podzakonskim aktima propisuju se pravne posledice *prekršajnog kažnjavanja*, koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava ili u gubitku istih. Predmet pažnje autora su upravo pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, posmatrano iz ugla Zakona o prekršajima i drugih propisa kojima se one propisuju.

Autor ukazuje na određene nelogičnosti u prekršajnom zakonodavstvu u pogledu pravnih posledica prekršajnog kažnjavanja, te ispituje koliko je *legalno i legitimno* da one postoje. U radu dolazi i do zaključka da *pravne posledice* u pojedinim slučajevima teže pogađaju lice koje je kažnjeno za prekršaj, nego osuđeno lice zbog učinjenog krivičnog dela.

Ključne reči: pravne posledice, prekršaj, krivično delo, zabrana, zakonitost

UVOD

Osuda za određena krivična dela ili na određenu kaznu može da dovede do nastupanja pravnih posledica osude. Krivičnim zakonikom se uređuje institut pravnih posledica osude, koje se sastoje u prestanku, odnosno gubitku

* Rad primljen 19. 7. 2017.

određenih prava ili u zabrani sticanja određenih prava. Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična dela, takođe, sadrži odredbe o pravnim posledicama osude. Na kraju, i u Zakonu o privrednim prestupima nalaze se odredbe o pravnim posledicama osude.

Prekršaji mogu da se propisuju zakonima, ali i propisima niže pravne snage, i to uredbama, ali i pokrajinskim, opštinskim i gradskim odlukama. U određenom broju tih propisa nalaze se odredbe koje su suprotne osnovnom Zakonu – Zakonu o prekršajima, posebno kada je reč o „lokalnim odlukama“.¹ Mi, u ovom radu raspravljamo o pravnim posledicama prekršajnog kažnjavanja, zato što se pojedinim propisima kojima se uređuju određene oblasti društvenog života predviđaju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, iako Zakon o prekršajima *ne predviđa* takvu mogućnost.

Aktuelnim Zakonom o prekršajima² uređuje se vođenje prekršajne evidencije, tako da je jednostavno saznati da li je neko lice prekršajno kažnjavano ili nije. Reč je o registru sankcija³, u kojem se upisuju punoletni učinioци prekršaja, kao i maloletni učinioци kojima je izrečena kazna. Kada je reč o maloletnim učinioцима prekršaja, kojima je izrečena *vaspitna mera*, Zakonom se propisuje da je sud dužan da vodi *posebnu evidenciju* za svakog maloletnika kome je izrečena vaspitna mera.⁴

Logično pitanje koje se sada postavlja jeste – zašto se vodi evidencija o prekršajno kažnjenim licima? Opravdano je očekivati da upis u evidenciju povlači određene *pravne posledice*. Te posledice bi se odnosile na *zabranu sticanja i na gubitak određenih prava*. To bi značilo da se Zakonom o prekršajima propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, kao što se to čini Krivičnim zakonikom. Međutim, kao što smo napomenuli, Zakonom o prekršajima se ne propisuje da prekršajno kažnjeno lice *može* da trpi bilo kakve pravne posledice.⁵

¹ Na primer vid. Ivan Milić, Stefan Samardžić, Prekršajna odgovornost putnika u oblasti javnog prevoza, *Usluge i zaštita korisnika*: Zbornik referata sa Međunarodnog naučnog skupa održanog 8. maja 2015. godine na Pravnom fakultetu u Kragujevcu, 143–159.

² Zakon o prekršajima, *Službeni glasnik RS*, br. 65/2013, 13/2016 i 98/2016 – odluka US.

³ Vidi: Ivan Milić, Evidencija prekršajno kažnjenih lica, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 1/2015. 239–251.

⁴ Vid. čl. 80. st. 2. Zakona o prekršajima. O nedorečenostima u vezi sa ovom evidencijom vid. Ivan Milić, O nekim lošim rešenjima u Zakonu o prekršajima, *Zbornik radova Nacionalno i međunarodno pravo – aktuelna pitanja i teme*, Kosovska Mitrovica, tom II, 2017. god. 141.

⁵ Zakonom kojima se uređuje oblast prekršaja u Republici Crnoj Gori propisuje se da se drugim **zakonima** mogu propisati pravne posledice prekršajnog kažnjavanja. Vid. čl. 56. st. 1. Zakona o prekršajima, *Službeni list Crne Gore*, br. 1/2011, 6/2011, 39/2011. Isti je slučaj i u Republici Hrvatskoj. Vid. čl. 79 Prekršajnog zakona, *NN* 107/07, 39/13, 157/13, 110/15.

PRAVNE POSLEDICE PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA KOJE SU PROPISANE POJEDINIM ZAKONIMA I PRAVILNICIMA

S obzirom na to da se Zakonom o prekršajima ne propisuje mogućnost nastupanja pravnih posledica prekršajnog kažnjavanja, sada se postavlja i glavno pitanje da li se drugim zakonima mogu propisivati pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?

Za potrebe ovog rada pregledali smo nekoliko desetina zakona, ali i propisa niže pravne snage, sa ciljem da proverimo da li se njima propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja. Mi ćemo za potrebe ovog rada ukazati na samo nekoliko propisa kojima se propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, kako bismo predložili na koji način se one uređuju i u čemu se sastoje.

A) Zakon o policiji⁶

U radni odnos u Ministarstvo ne može se primiti lice: 1) protiv koga se vodi krivični postupak za krivična dela koja se gone po službenoj dužnosti; 2) koje je osuđivano zbog krivičnog dela za koje se goni po službenoj dužnosti; 3) koje je osuđivano na kaznu zatvora u trajanju dužem od šest meseci; 4) kome je radni odnos u državnom organu prestao zbog teške povrede službene dužnosti pravosnažnom odlukom nadležnog organa; 5) kome je radni odnos u pravnom licu sa javnim ovlašćenjima prestao zbog povrede radne obaveze ili nepoštovanja radne discipline; 6) **koje je pravosnažno osuđeno za prekršaj sa elementom nasilja.**⁷

B) Zakon o trgovačkom brodarstvu⁸

Delatnost iz st. 1. ovog člana, neposredno obavlja fizičko lice koje je dobilo dozvolu za obavljanje poslova brodskog agenta, odnosno agenta posrednika, a koje ispunjava sledeće uslove: 1) da je zaposleno u pravnom licu iz st. 1. ovog člana; 2) da je radilo na poslovima brodskog agenta, odnosno agenta posrednika najmanje šest meseci, u svojstvu pripravnika za obavljanje poslova brodskog agenta, odnosno agenta posrednika u pravnom licu iz stava 1. ovog člana; 3) ima najmanje srednju stručnu spremu; 4) ima položen stručni ispit za obavljanje poslova brodskog agenta, odnosno agenta posrednika; 5) **nije pravosnažno osuđivano ili kažnjavano za krivična dela protiv privrede i bezbednosti javnog saobraćaja, odnosno za prekršaje spoljnotrgovinskih, deviznih, carinskih ili poreskih propisa.**⁹

⁶ Zakon o policiji, *Službeni glasnik RS*, br. 6/2016.

⁷ Čl. 138.

⁸ Zakon o trgovačkom brodarstvu, *Službeni glasnik RS*, br. 96/2015.

⁹ Čl. 21.

C) Zakon o duvanu¹⁰

Dozvola za proizvodnju duvana oduzima se: 1) na zahtev imaoca dozvole; 2) ako imalac dozvole prestane da ispunjava uslove propisane ovim zakonom za njeno izdavanje; 3) ako je odgovorno lice imaoca dozvole pravnosnažno osuđeno za krivično delo nedozvoljene proizvodnje, odnosno nedozvoljene trgovine duvanom; 4) **ako je odgovorno lice imaoca dozvole pravnosnažno kažnjeno za prekršaj propisan ovim zakonom**; 5) ako imalac dozvole u propisanom roku ne podnese zahtev za upis u Registar proizvođača duvana.¹¹

D) Pravilnik o dozvolama i centrima za obuku padobranaca¹²

Ispit za sticanje dozvole padobranca, kategorija koje se upisuju u ovu dozvolu i ovlašćenja instruktora padobranstva može da sprovodi lice koje poseduje autorizaciju ispitivača. Autorizaciju ispitivača izdaje Direktorat na zahtev kandidata koji ispuni sledeće uslove: 1) poseduje važeću dozvolu padobranca kategorije „D”;

2) poseduje ovlašćenje instruktora padobranstva najmanje tri godine; 3) **nije kažnjavan za vazduhoplovni prekršaj**; 4) predložen je za ispitivača od strane Vazduhoplovnog saveza Srbije ili centra za obuku padobranaca; 5) završio je kurs standardizacije za ispitivača u Direktoratu.¹³

E) Pravilnik o posebnim uslovima koje treba da ispunjavaju zaposleni u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija koji se upućuju na rad u posebno odeljenje za održavanje kazne zatvora za krivična dela organizovanog kriminala i načinu njihovog izbora pre upućivanja¹⁴

Zaposleni iz čl. 2. ovog pravilnika može se uputiti na rad u Posebno odeljenje ako je prošao odgovarajuću obuku u Centru za obuku i stručno osposobljavanje Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, odnosno ako ispunjava sledeće posebne uslove: 1) **da nije osuđivan, odnosno prekršajno kažnjavan na bezuslovnu kaznu zatvora za krivično delo, odnosno prekršaj i da se protiv njega ne vodi krivični postupak za krivično delo za koje se goni po službenoj dužnosti**; 2) da ima najmanje tri godine radnog iskustva na radu u službi za obezbeđenje, odnosno na istim ili sličnim poslovima u Ministarstvu unutrašnjih poslova ili Vojsci Srbije; 3) da ne postoje bezbednosne smetnje za

¹⁰ Zakon o duvanu, *Službeni glasnik RS*, br. 101/2005, 90/2007, 95/2010, 36/2011, 93/2012, 108/2013.

¹¹ Čl. 13.

¹² Pravilnik o dozvolama i centrima za obuku padobranaca, *Službeni glasnik RS*, br. 110/2014.

¹³ Čl. 49.

¹⁴ *Službeni glasnik RS*, br. 13/2010, 111/2013.

upućivanje zaposlenog na rad u Posebno odeljenje; 4) da je u godini koja prethodi godini upućivanja u Posebno odeljenje, ocenjivan ocenom „dobar”, „vrlo dobar” ili „odličan”, odnosno ocenom „dobar”, „ističe se” ili „naročito se ističe”; 5) da je psihofizički sposoban za rad u Posebnom odeljenju.¹⁵

*

* *

Iz odredaba navedenih propisa *jednostavno* je zaključiti da se njima propisuju *pravne posledice prekršajnog kažnjavanja*. Vidimo da se one propisuju kako zakonima, tako i pravilnicima. Može se izvući još nekoliko zaključaka:

- Pojedinih propisima se propisuju pravne posledice u vidu zabrane sticanja određenih prava, samo ako je učinilac kažnjen za određenu vrstu prekršaja. Međutim, u velikom broju slučajeva pojaviće se problem u vezi sa određivanjem „vrste prekršaja“, jer se Zakonom o prekršajima ne propisuju *konkretni prekršaji*, pa s tim u vezi ne postoje određene *grupe prekršaja* kao što se propisuju u Krivičnom zakoniku. Na primer, koji su to sve prekršaji sa *elementom nasilja*?¹⁶
- Jednim brojem propisa se propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja samo ako je učinilac kažnjen za prekršaj iz tog konkretnog propisa – propisa kojim su predviđene posledice kažnjavanja.
- Određenim brojem propisa se propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja bez obzira na to koji je prekršaj učinjen. S tim u vezi, dolazi se do zaključka da pravne posledice prekršajnog kažnjavanja nastupaju bez obzira na to da li je učinilac prekršaja kažnjen od strane

¹⁵ Čl. 4.

¹⁶ Na primer Zakonom o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama se propisuje: „*Pod nasiljem i nedoličnim ponašanjem na sportskim priredbama, u smislu ovog zakona, smatra se naročito*: 1) fizički napad na učesnike sportske priredbe, odnosno fizički obračun između učesnika na sportskoj priredbi; 2) bacanje predmeta na sportski teren ili u gledalište; 3) unošenje u sportski objekat obeležja kojima se vredaju nacionalna, rasna, verska ili druga osećanja ili na drugi način izaziva mržnja ili netrpeljivosti koja može da dovede do fizičkih sukoba; 4) oštećivanje sportskog objekta, opreme, uređaja i instalacija na sportskom objektu na kome se održava sportska priredba; 5) izazivanje nereda ili uništavanje imovine prilikom dolaska, odnosno odlaska sa sportske priredbe ili u sportskom objektu, remećenje toka sportske priredbe, ugrožavanje bezbednosti učesnika sportske priredbe ili trećih lica; 6) neovlašćeni ulazak na sportski teren, odnosno u službene prostorije i službene prolaze sportskog objekta ili u deo gledališta sportskog objekta koji je namenjen protivničkim navijačima; 7) pokušaj unošenja, odnosno unošenje u sportski objekat, posedovanje ili upotreba alkohola ili drugih opojnih sredstava; 8) pokušaj unošenja, odnosno unošenje u sportski objekat ili korišćenje pirotehničkih sredstava i drugih predmeta i sredstava kojima može da se ugrozi bezbednost učesnika u sportskoj priredbi ili ometa njen tok; 9) paljenje navijačkih rekvizita ili drugih predmeta; 10) nošenje navijačkih šalova, kapa ili drugih predmeta u nameri da se skriva identitet lica.” Vid. čl. 4. Zakona o sprečavanju nasilja i nedoličnog ponašanja na sportskim priredbama, *Službeni glasnik RS*, br. 67/2003, 101/2005 – dr. zakon, 90/2007, 72/2009 – dr. zakon, 111/2009 i 104/2013 – dr. Zakon.

prekršajnog suda, Republičke komisije za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki ili je učinilac kažnjen na osnovu prekršajnog naloga. Sada se dolazi do rešenja da će određeno lice trpeti pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, ako je kažnjen i novčanom kaznom u novčanom iznosu od 1.000 dinara, na način da mu je izdat *prekršajni nalog*.

- Pravne posledice se sastoje u zabrani sticanja ili u gubitku određenih prava.

Međutim, ovde se ne završava sa „spiskom propisa“ kojima se propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja. Tako se i pojedinim „lokalnim odlukama“ propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja. Na primer: Odlukom o uslovima i načinu finansiranja potreba u oblasti sporta na teritoriji grada Pančeva¹⁷ je propisano da gradonačelnik grada neće odobriti podneti program ili projekat ako je podnosilac programa ili projekta u postupku likvidacije, stečaja i pod privremenom zabranom obavljanja delatnosti, ako ima blokadu poslovnog računa, poreske dugove ili dugove prema organizacijama socijalnog osiguranja, i ako je u poslednje dve godine **pravosnažnom odlukom kažnjen za prekršaj** ili privredni prestup u vezi sa njegovom delatnošću.¹⁸

ZAKONITOST POSTOJANJA PRAVNIH POSLEDICA PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA

Kao što smo naveli, osnovni zakon – Zakon o prekršajima – ne predviđa da se drugim zakonima mogu propisivati pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, ali smo videli da se drugim propisima predviđaju pravne posledice. Sada se postavlja pitanje da li je propisivanje pravnih posledica posebnim propisima *legalno – zakonito*? Mi smo mišljenja da *pravne posledice* prekršajnog kažnjavanja mogu da se propišu *samo* ako je Zakonom o prekršajima takva mogućnost dozvoljena.

Na ovom mestu značajno je ukazati na čl. 4. Zakona o prekršajima, koji glasi: „prekršaji se mogu propisivati zakonom ili uredbom, odnosno odlukom skupštine autonomne pokrajine, skupštine opštine, skupštine grada i skupštine grada Beograda.”

Organi ovlašćeni za donošenje propisa o prekršajima mogu propisivati *samo sankcije* predviđene ovim zakonom i u granicama koje određuje ovaj za-

¹⁷ Službeni list grada Pančeva, br. 34/12. Odluka je doneta na osnovu čl. 137. i 138. st. 2. Zakona o sportu (Službeni glasnik RS broj 24/11) i čl. 39. i 99. st. 1. Statuta grada Pančeva (Službeni list grada Pančeva broj 8/08, 4/09 i 5/12).

¹⁸ Čl. 18. Odluke.

kon. Organi ovlašćeni za donošenje propisa iz stava 1. ovog člana mogu propisivati *prekršajne sankcije* samo za povrede propisa koje oni donose u okviru svoje nadležnosti utvrđene ustavom i zakonom, pod uslovima određenim ovim zakonom. Organ koji je ovlašćen da propisuje prekršajne sankcije ne može ovo pravo preneti na druge organe. Vidimo da se Zakonom o prekršajima eksplicitno dozvoljava da se navedenim propisima mogu propisati *prekršaji i prekršajne sankcije*, ali se o pravnim posledicama prekršajnog kažnjavanja ništa ne govori.

POJEDINI PROBLEMI U VEZI SA PRAVNIM POSLEDICAMA PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA

Ovakvim rešenjima pojedinih propisa stvaraju se *ogromni problemi*, jer se jednostavno samo propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja i ništa više od toga. Pretpostavljamo da se u *praksi* smatra da pravne posledice nastupaju *uvek* kada je jedno lice prekršajno kažnjeno, nezavisno od učinjenog prekršaja, kazne koja je izrečena, i nezavisno od vrste odluke kojom je utvrđena odgovornost učinioca. Važna pitanja koja se sada postavljaju svakako su: kada nastupaju pravne posledice, koliko mogu najduže trajati, ali i druga važna pitanja.¹⁹

Ukoliko zakonodavac *smatra* da treba da postoje pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, onda je nužno da se Zakonom o prekršajima uredi ovaj važan *institut*. Ukoliko se, pak, zakonodavac odluči da u Zakonu o prekršajima propiše pravne posledice kažnjavanja, onda je nužno da uredi *barem* sledeća pitanja:

1. Koje prekršajno kažnjeno lice može da trpi pravne posledice prekršajnog kažnjavanja (svako prekršajno kažnjeno lice, ili samo: fizičko lice, pravno lice, preduzetnik, odgovorno lice u pravnom ili odgovorno lice u državnom organu)?
2. Za koje učinjene prekršaje i/ili koje izrečene kazne mogu da nastupe pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?
3. Za koje učinjene prekršaje i/ili koje izrečene kazne ne mogu da nastupe pravne posledice prekršajnog kažnjavanja – na primer, da pravne posledice ne mogu da nastupe ukoliko je reč o kažnjavanju putem izdavanja *prekršajnog naloga*?
4. Kojim propisom se mogu propisati pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?
5. U čemu mogu da se sastoje pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?

¹⁹ I mnoga druga pitanja će se javiti kao sporna u praksi na koja, zbog ograničenosti rada, ne možemo ukazati.

6. Od kada nastupaju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?
7. Koliko mogu trajati pravne posledice prekršajnog kažnjavanja?
8. Da li pravne posledice mogu ranije prestati?
9. Koje vreme se ne uračunava u vreme trajanja posledica prekršajnog kažnjavanja (na primer: vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora)?

NAČIN SAZNAJIA O PREKRŠAJNOM KAŽNJAVANJU

S obzirom na to da se propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, postavlja se pitanje kako će nadležni organ saznati da je određeno lice *prekršajno kažnjavano*? Odgovor na ovo pitanje nalazi se donekle u samom Zakonu o prekršajima, i to u delu koji se odnosi na izdavanje podataka iz registra sankcija. Prema zakonu o prekršajima: podaci o kažnjenim licima iz registra sankcija mogu se dati samo drugom sudu, nadležnom tužilaštvu, policiji i organima inspekcije, u vezi sa krivičnim postupkom ili postupkom za prekršaj koji se vodi protiv lica koje je ranije bilo kažnjavano za prekršaj, organima nadležnim za izvršenje sankcija za prekršaje ili nadležnim organima koji učestvuju u postupku brisanja kazne. Na obrazložen zahtev organa iz prethodnog stava ovog člana mogu se dati podaci iz registra sankcija za kažnjeno lice ako još traju određene *pravne posledice*²⁰ kazne ili zaštitne mere, ili ako za to postoji opravdan interes zasnovan na zakonu. Građanima i pravnim licima se na njihov zahtev moraju dati podaci o njihovom kažnjavanju za prekršaje. Od građana i pravnih lica²¹ se ne može tražiti da podnesu dokaze da nisu kažnjavani za prekršaje osim ako je to izričito predviđeno zakonom.²² Ovdje je zakonodavac odlučio da obavezu dostavljanja „dokaza“ o prekršajnom (ne)kažnjavanju prebaci na građane i pravna lica, a ne da „organi“ sami pribavljaju takve podatke.

Prema rešenju Zakona o prekršajima od građana se može tražiti da podnesu dokaze da nisu kažnjavani, ali samo kada je to izričito propisano *zakonom*, ali ne i *propisom niže pravne snage*. Građanin može da dokaže da nije kažnjavan na osnovu „podataka iz registra sankcija“. Opet se vraćamo na prethodno pitanje, zašto bi neko podnosio dokaz da nije prekršajno kažnjavan, kada se Zakonom o prekršajima ne propisuju pravne posledice prekršajnog kažnjavanja.

²⁰ Ovo je jedino mesto u Zakonu o prekršajima gde se spominju *pravne posledice*. Sasvim je nelogično da se na ovom mestu govori o pravnim posledicama, kada se u *materijalnom delu* Zakona o njima ništa ne propisuje. Čini se da je na ovom mestu zakonodavac imao nameru da izdavanja podataka iz registra sankcija uredi po uzoru na Krivični zakonik, ali je to ostalo samo na pokušaju. Na ovom mestu se precizira „pravne posledice kazne“.

²¹ Na ovom mestu zakonodavac je „zaboravio“ na strance.

²² Čl. 330 st. 1, 2, 3. i 4. Zakona o prekršajima.

**NEKI RAZLOZI PROTIV POSTOJANJA
PRAVNIH POSLEDICA PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA
– LEGITIMNOST POSTOJANJA PRAVNIH POSLEDICA
PREKRŠAJNOG KAŽNJAVANJA**

Pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, ovako kako su kod nas propisane, mogu biti po prekršajno kažnjeno lice strože od same izrečena kazne. Moguće je da je jedno lice kažnjeno novčanom kaznom u iznosu od 1.000 dinara ili da mu je u prekršajnom postupku izrečena *opomena*, ali se on, ipak, smatra prekršajno kažnjеним, i trpeće pravne posledice. Postoji više razloga zašto ne bi trebalo da postoje pravne posledice prekršajnog kažnjavanja, ali mi ćemo navesti samo nekoliko. S tim u vezi, sada ćemo videti kada osuđena lica zbog učinjenih krivičnih dela ne mogu da trpe pravne posledice osude. Prema Krivičnom zakoniku: pravne posledice osude **ne mogu** nastupiti kad je za krivično delo učiniocu izrečena novčana kazna, uslovna osuda, ako ne bude opozvana, sudska opomena ili kad je učinilac oslobođen od kazne.²³

Uzmimo za primer *uslovnu osudu*. Uslovna osuda se može izreći kad je učiniocu utvrđena kazna zatvora u trajanju manjem *od dve godine*.²⁴ Za krivična dela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna ne može se izreći uslovna osuda.²⁵ Reč je o sankciji koja se može izreći za *teška krivična dela*, ali ona ne povlači pravne posledice osude, te je onda sasvim neshvatljivo da prekršajno kažnjeno lice trpi pravne posledice kažnjavanja.

Nadalje, ako *pravne posledice* ne nastupaju ukoliko je reč o osuđenom licu kojem je izrečena određena krivična sankcija, kako je moguće da pravne posledice trpi prekršajno kažnjeno lice. Na primer: ako je izrečena *sudska opomena* u krivičnom postupku pravne posledice osude ne mogu da nastupe, ali zato ako je izrečena *opomena* u prekršajnom postupku pravne posledice će nastupiti. Sada se dolazi do rešenja, da je „prekršajno kažnjavanje“ *strože* od „krivične osude“.²⁶

Nadalje, za prekršaje za koje je propisana novčana kazna u fiksnom iznosu izdaje se prekršajni nalog od strane ovlašćenog lica, gde sud ne utvrđuje prekršajnu odgovornost. Dakle, iako *sud* nije utvrdio prekršajnu odgovornost, prekršajno kažnjeno lice će trpeti pravne posledice prekršajnog kažnjavanja.

²³ Čl. 94. st. 2 Krivičnog zakonika, *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005 – ispr., 107/2005 – ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014 i 94/2016. (u daljem tekstu i KZ).

²⁴ Čl. 66 st. 1 KZ.

²⁵ Čl. 66 st. 2 KZ.

²⁶ O tome kako odgovornost za prekršaj može biti stroža u odnosu na odgovornost za krivično delo vid. Ivan Milić, Da li je krivično delo uvek najteže kazneno delo? (I deo), *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2016. 937–955.

Ne sme se izgubiti iz vida da se za učinjeni prekršaj od strane suda mogu izreći i *zaštitne mere*, kojima se prekršajno kažnjenim licima zabranjuje obavljanje određenih poslova, delatnosti ili dužnosti.²⁷ Ako sud proceni da je potrebno izreći zaštitnu meru, on to može i učiniti, te će se na taj način učiniocu prekršaja zabraniti da obavlja određene poslove, delatnosti ili dužnosti. S tim u vezi, učiniocu prekršaja može se zabraniti da obavlja određene poslove, delatnosti ili dužnosti u trajanju od šest meseci do tri godine. Na ovakav način se sasvim dovoljno dugo izriče *zaštitna mera*, i to od strane *suda*, koji je utvrdio da postoji *opasnost* da učinilac i dalje vrši određene poslove.

UMESTO ZAKLJUČKA

Iako se smatra da su prekršaji najblaža kaznena dela, vidimo da posledice prekršajnog kažnjavanja mogu biti *veoma stroge* za kažnjenog. Ponekad one mogu biti strože čak i od krivične osude. U Republici Srbiji se svakodnevno kazni veliki broj građana, pre svega na način što im se izdaje *prekršajni nalog*. Veliki broj kažnjenih ne zna da će biti upisan u registar sankcija, niti zna da će trpeti pravne posledice prekršajnog kažnjavanja. Pre svega, građani Republike Srbije ne mogu da ostvaruju određena prava ili gube prava koja su imala zbog toga što su prekršajno kažnjena. Pravne posledice prekršajnog kažnjavanja trpe, iako se Zakonom o prekršajima ne predviđa mogućnost za njihovo propisivanje. Još samo da napomenemo da se s obzirom na sve do sada navedeno „izgleda“ zaboravilo na *pravnu sigurnost*.

LEGAL CONSEQUENCES OF MISDEMEANOR SANCTIONS

Ivan D. Milić, Assistant,
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad

S u m m a r y

The current Law on Misdemeanors does not foresee the possibility of the legal consequences of misdemeanor sanctions. On the other hand, certain laws and bylaws regulate the legal consequences of misdemeanor sanctions, which consist in prohibiting the acquisition of certain rights or losing them. The object of the author's attention is precisely the legal

²⁷ Reč je o postojanju sledećih zaštitnih mera: 1. Zabrana vršenja određenih delatnosti; 2. Zabrana pravnom licu da vrši određene delatnosti; i 3. Zabrana odgovornom licu da vrši određene poslove. Vid. čl. 55, 56. i 57. Zakona o prekršajima.

consequences of misdemeanor punishment, viewed from the angle of the Law on Misdemeanors and other regulations with which are they prescribed.

The author points out certain illogicalities in misdemeanor legislation regarding the legal consequences of misdemeanor punishment, and examines is it legal and legitimate that they exist. The paper also concludes that the legal consequences in some cases are more difficult to affect the person who has been punished for a misdemeanor than the convicted person for the committed criminal offense.

Keywords: legal consequences, misdemeanor, criminal act, prohibition, legality